

Detomori

Branko Lovrečič

V zadnjih letih smo obravnavali več detomorov, ki jih nismo mogli razjasniti, ker so bila trupelca najdena v takšnih okoliščinah, da nam sama po sebi niso nudila nobene opore ali indicijev za usmeritev poizvedb. Trupelca so našli ljudje naplavljena ob vodah ali na smetiščih. Skoraj vedno so bila gola ali pa tako skopu zavita, da nam najdene tkanine niso nudile nobene podlage za poizvedbe.

V takšnih primerih smo skušali izslediti storilce s široko akcijo, predvsem s posredovanjem postaj LM, babcic, ambulant, drugih zdravstvenih ustanov ali uslužbencev in uradov za socialno skrbstvo. Preverjali smo nosečnice, zlasti nezakonske in tiste s številnimi otroki, v zadnjem času pa tudi tiste nosečnice, ki jim je bila zavrnjena prošnja za umetni splav na ginekološki kliniki. Vendar so skoraj vsi naši ukrepi in naše vztrajno delo ostali brezuspešni.

Ob najdbi nekega na videz popolnoma donošenega trupelca, za katerega so na Inštitutu za sodno medicino z obdukcijo ugotovili, da je bil otrok rojen živ in nato umorjen, smo zvedeli, da je neka neporočena nosečnica še v zadnjih mesecih nosečnosti vztrajno iskala osebo, ki bi ji odpravila telesni plod. Zato smo domnevali, da ji je uspelo najti osebo, ki ji je kljub visoki nosečnosti naredila kriminalni splav, in da je najdeno trupelce njen novorojenček. Ko nam je uspelo ugotoviti njeno identiteto in smo zvedeli, da ni več noseča, smo bili prepričani, da smo dobili zanesljive podatke in pravo storilko. Ugotovili smo še, da otrokovo rojstvo ni bilo nikjer registrirano, da otroka nihče izmed sosedov ni videl in ne vedel za rojstvo in končno, da ga ni bilo niti v njenem stanovanju. Sama mati je na vprašanje o otroku izjavila, da je pri delu padla, zato da je rodila mrtvega otroka in ga nekje zakopala. Tega ji seveda nismo mogli verjeti, zlasti še, ker je bila pri opisanju dogodka negotova. Vztrajali smo pri zahtevi, naj nam pokaže grob ali trupelce, ker smo bili prepričani, da nam ga ne bo mogla pokazati glede na to, da smo trupelce že imeli na Inštitutu za sodno medicino. Ko se ni več mogla izmikati, je na naše veliko presenečenje pokazala trupelce v hladnih kletnih prostorih, kjer je bilo že več dni.

S tem smo odkrili nov detomor, kajti sam je izjavila, da je normalno rodila in potem otroka zadavila ter čakala ugodne priložnosti, da ga bo kje zagrebla. Detomora, ki smo ga hoteli raziskati, pa kljub temu, da smo imeli trupelce, nismo uspeli razjasniti.

Ob najdbi trupelca izven obzidja vaškega pokopališča v okolici Krke na Dolenjskem smo se prepričali, da niso vsa najdena trupelca posledica detomora. Otroci so med igro po naključju našli sveže izkopari košček zemlje, ki so ga zaradi igre še poglabljali. Kako so bili presenečeni in prestrašeni, ko so izgrebli v plenico zavito trupelce novorojenčka! Domnevali smo, da gre za detomor, ker je bilo trupelce na videz popolnoma donošeno. Pristojna zdravstvena ambulanta nam je dala podatke o vseh nosečnicah in miličniki so kmalu ugotovili, da žena nekega delavca ni več noseča in da nima novorojenčka. Pri zassislanju je izpovedala, da je rodila mrtvega otroka. Ker so se zaradi praznoverja sramovali to priznati, je njen mož otroka zagrebel zunaj pokopališkega zidu, da ne bi z mrtvorojenčkom »omadeževal« pokopališča. Obdukcija je ugotovila, da je bil otrok resnično mrtvorojenček.

Na grabljah elektrarne na Fužinah pri Ljubljani je strojnik pri čiščenju struge našel novorojenčka moškega spola, ki je bil na videz popolnoma donošen in brez znakov nasilja. Obdukcija je ugotovila, da je naplavljenček spaček; bil je brez možgan in za življenje nesposoben ter je umrl takoj po rojstvu. Njegova mati, ki je nismo izsledili, niti ne sluti, kako se je narava poigrala z njenim novorojenčkom.

Tudi nekaj trupelc nedonošenčkov je bilo najdenih tako, kakor v že opisanih primerih. Nedvomno so izhajala bodisi od zapozneltih kriminalnih ali pa naravnih splavor. Vsi takšni primeri so za kriminalistične uslužbence zelo zapleteni, ker je vse dogajanje zavito v največji molk. Nosečnicam, še bolj pa odpravljačkam je veliko do tega, da se kriminalni splavi ne razkrijejo. Zato je zelo težko brez sodelovanja ali pomoči sorodnikov, znancev ali prizadetih oseb razkriti te primere. Nekatere nosečnice znajo tako spretno prikriti svoje stanje, da nihče niti ne sluti, kako je z njimi.

Neka športnica, ki si je sicer že večkrat prej odpravila telesni plod, je celo v osmem mesecu nosečnosti sodelovala v pripravah in treningu za tekmovanje v skokih v vodo, ne da bi bil kdo opazil, da je noseča. Po lastni izjavi je rodila povsem normalno, vendar je bil novorojenček tako skažen, da ni bil podoben človeškemu bitju. Povedala je, da se je zategovala s steznikom in tako ni dopustila plodu v svojem telesu normalnega razvoja. V začetku je hotela z nosečnostjo prisiliti svo-

je ga fanta k poroki. Ko pa je uvidela, da do te ne bo prišlo in je bilo že prepozno za kriminalni splav, se je odločila, da bo s steznikom v sebi zamorila plod, hkrati pa je hotela prikriti nosečnost. Nihče, niti njeni starši, bratje in stanovalci v hiši niso opazili njene nosečnosti in ne poroda. Izdala jo je tekmtica v ljubezni, ker fant ni hotel več slišati ne za eno ne za drugo. Bila je nanjo jezna, ker je tako spretno vse izpeljala. Ko je bila športnici dokazana nosečnost, je priznala, da je rodila v svoji sobi in je nato vso gmoto skuhala na kuhalniku ter zlila v stranišče. Odstranila in zakrila je vse sledove poroda. To ji je bilo tem laže, ker se z družino ni razumela in se ni nihče zanimal za njena pota in dejanja.

Neka samska lahkoživka na vasi, mati štiriletnega nezakonskega otroka, je na podoben način hotela skriti nosečnost. Domnevала je, da za njeni nosečnosti vedo le najožji sorodniki. Neke noči so jo popadli krči, podobni porodnim, in je šlo od nje zelo veliko strnjene krvi v postelji in pozneje na stranišču. Bila je prepričana, da je šel od nje telesni plod. Iz veselja, da se je tako lahko znebila nosečnosti, je dala bratu denar za nakup raznih dobrot, da bi to proslavili. Do proslave pa ni prišlo. Ko so drugi opazili, da je vitka, so bili prepričani, da je rodila in otroka umorila, ker ga ni bilo v hiši. Zadevo so prijavili. Dekle smo hoteli zaslišati. Nekdo pa jo je opozoril, da se približujejo kriminalistični uslužbenci. Zaslišanju se je izognila s pobjgom na pravkar dospeli vlak; odpeljala se je v bolnišnico na pregled. Na njeni veliko razočaranje so ji tamkaj povedali, da ni splavila, temveč da je šla od nje samo strnjena kri in da je noseča komaj nekaj mesecev. Nudili so ji potrebno pomoč in odstranili nevarnost splava. Tako se je sicer odtegnila našemu zaslišanju, vendar je s pobegom v bolnišnico dosegla ravno nasprotno. Ugotovili smo, da se je lahkoživka v domnevi, da je noseča, brez skrbi udajala različnim moškim in da je šele v zadnjih mesecih zanosila.

Odpraviti telesni plod ni težko, ker so odpravljači obojega spola tudi na vasi in ne samo v mestih. Zato tiste, ki to želijo, razmeroma lahko najdejo osebo, ki bo storila. Tudi stroški za kriminalni splav, h kateremu se najpogosteje zatekajo nezakonske nosečnice, nekatere potem, ko so jim na ginekološki kliniki zavrnili legalen splav, niso tako veliki, da bi jih ne zmogle. Da pride kljub temu do detomorov, so vzroki pogosto drugje. Zaradi neredne menstruacije nekatere ženske zelo pozno opazijo nosečnost, nekatere trenutno nimajo denarja, druge se zanašajo na partnerja, češ da bo on vse preskrbel, mnogokrat pa hočejo dekleta z nosečnostjo izsiliti zakon. Iz omenjenih razlogov se nosečnost zavleče,

da je prepozno za umetni ali kriminalni splav. Tedaj se nekatere odločijo za naravnii potek nosečnosti in za detomor. S tem se hočejo izogniti nevarnostim kriminalnega splava, za detomor pa si že vnaprej pripravijo primeren zagovor, če bi bilo njihovo hudodelstvo odkrito.

Neka samska dvajsetletnica iz sosedne republike je leta 1957 zanosila s svojim sorodnikom. Zaradi sramu in nepoučenosti ni vedela, kako bi si pomagala. Končno se je odločila, da bo nosečnost skrivala in je prišla s tem namenom v Ljubljano v službo k neki napredni družini. Po treh, štirih tednih se je gospodinji na mah zazdela sumljiva njeni obilnost in ji je povedala svoj sum. Pomočnica se je tako nedolžno zasmejala, da se je gospodinji zazdelo, da se je osmešila. Zlasti še, ker ji je zatrjevala, da je doma stradala in težko delala, ob sedanjih dobri hrani in lahjem hišnem delu pa da se hitro redi. Bila je zelo pridna, da si gospodinja skoraj ni mogla želite boljše pomočnice.

Nekega jutra, tri meseca po svojem prihodu v Ljubljano, je pomočnica poribala kuhinjo, zgladila parket in opravila še več drugega napornega dela. Gospodinja se je nepričakovano vrnila predčasno iz službe domov in je našla pomočnico pri delu. Na prvi pogled se ji je zdelo, da z njo nekaj ni v redu. Instinkтивno je šla po stanovanju in na svoje presenečenje našla v kopalnici v kadi nekaj okrvavljenega perila. Pomočnica se je takoj znašla in odgovorila, da je nepričakovano dobita menstruacijo, verjetno zato, ker je veliko delala. Gospodinja bi ji bila skoraj verjela, toda ko je opazila, da ni več tako debela, nekoliko pa tudi zavoljo skrbi za njeni zdravje, jo je zaskrbelo, hkrati pa jo je obšla slutnja, da s pomočnico nekaj ni v redu. Svoj sum nam je prijavila. Tako smo pomočnico na stanovanju zaslišali. Ves čas se je vedla tako naravno, da si je bilo težko predstavljati, da se je bilo z njo zgodilo nekaj posebnega. Vendar smo kmalu opazili, da se je komaj držala pokonci in da ji vedno bolj popuščajo moči, zlasti pa živci. Tedaj smo jo ostro in naravnost vprašali, naj pove, kje ima novorojenčka. Zdrznila se je in ko smo ji predočili, da je njeni zdravje in življenje v nevarnosti zaradi okužbe, je klonila. Imela je še toliko moči, da je sama pokazala, kje je v kleti skrila trupelce med staro šaro. Izpovedala je, da je po gospodinjinem odhodu v službo v kopalnici rodila in otroka zadavila ter ga potem skrila. Nameravala je še, preden bi se gospodinja vrnila domov, oprati vse okrvavljeni perilo in tudi sebe uredit ter potem počakati nekoliko dni. Ob ugodni priložnosti bi odnesla trupelce iz stanovanja. Vse to ji je preprečil, nepričakovani gospodinjin prihod, pa tudi go-

spodnjina čuječnost. Le po naključju je bila razkrinkana, da ni svojega načrta izpeljala do konca. Čeprav bi odvrženo trupelce našli kje ob vodi ali na smetišču, bi nihče ne mogel pomisliti, da je ta nadvse pridna gospodinjska pomočnica detomorilka. Priznala je, da je s tem namenom prišla v Ljubljano. Do zadnjega dne ji je uspelo prikrivati nosečnost in malodane tudi porod.

Iz tega je razvidno, kako težko je izslediti detomorilko po zunanjih znakih nosečnosti, ki jo zna zelo dobro prikrivati, zlasti še, če ima podporo pri svojih domačih.

Nedvoumno je, da se razlogi za detomore poleg drugih tudi socialni. Toda v naših razmerah, ko je skrb za matere in otroke tako obsežna in temeljita, so v resnici vsi ti detomori huda kazniva dejanja, kolikor niso storjena v duševni zmedenosti.

Mlaadoletna Ivanka B. iz okolice Cerknice, ki je bila nazadnje okoli enega leta gospodinjska pomočnica v Ljubljani, je zanosila in se je proti koncu nosečnosti vrnila domov. Njeni domači, in sicer mati, tridesetletni brat in dve mlaadoletni sestri, niso opazili njene nosečnosti, čeprav je bila doma že en mesec. Opazila jo ni niti njena triindvajsetletna sestra, ki je prišla domov za prvomajske praznike.

Tako po praznikih je Ivanka začela tožiti, da jo hudo bolijo noge in križ. Domači so sklenili, da jo bodo odpeljali k zdravniku. Ker bi bilo treba predolgo čakati na redni avtobus, so naročili v sosedni vasi zasebni avto, kajti njene bolečine so se stopnjevale. Do ceste, kjer naj bi počakala avto, jo je spremiljala mati. Sedeli sta na hlodih. Ivanka so bolečine vedno bolj zvijale in na materino presenečenje, je naenkrat rodila otroka ženskega spola. Tedaj je privozil naročeni avto, ki ga je bila šla s kolesom naročit mlajša sestra. Tudi ta se je takrat vrnila, tako da je bil otrok rojen tako rekoč v navzočnosti vseh treh oseb. Šoferju so se opravičile, ker prevoz k zdravniku ni bil več potreben. Mati je dala otroka v predpasnik, sestra pa je pomagala Ivanka in tako so prišle domov.

Na družinskem posvetu so sklenili, da novorojeni otrok, ki ni bil zaželen, ne more ostati pri hiši in da ga je treba odstraniti. Ker nihče v vasi ni vedel, da je bila Ivanka noseča, niti domači do samega poroda, ter razen šoferja nihče od tujih oseb ni videl otroka, so domači domnevali, da bodo porod in otrokovo smrt lahko prikrili. Za vsak primer so bili previdni in niso hoteli umoriti otroka s silo, marveč so sklenili, da ga bodo ugonobili s pijačo. Izgovarjali se bodo, da je Ivanka rodila prezgodaj in da je otrok takoj po porodu umrl. Najprej so mu dali piti neko domačo pijačo, ki pa ni delovala tako hitro, kakor so

žezeleli. Zaradi tega so kupili v gostilni pejlinovec, s katerim je brat napojil novorojenčka. Umirajočega so dali v škatlo in ga pokrili s plenico. Ko pa je umrl, ga je brat zakopal nedaleč od hiše. Na pokopališču pa je naredil naskrivaj navidezni grobek, na katerega se bodo sklicevali, če bo kdo vprašal po otroku.

Dva meseca pozneje je vaška babica po naključju opazila omenjeni grobek. Čudno se ji je zdelo, da ni bila povabljena k porodnici in da ni bilo prijavljeno nobeno rojstvo in ne smrt. S poizvedovanjem se je razvedelo za rojstvo na hlodih ob cesti. Ivankini domači so že pozabili, kako so se bili domenili za primer, da pride otrokovo rojstvo na dan, in so se pri izpraševanju zapletli v protislovja. Tako se je zvedelo za hudodelstvo, ki ga je storila družina.

Ivankin oče je padel kot žrtev bombardiranja v drugi svetovni vojni. Mati je ob pomoci duševno zaostalega sina vzugajala šest otrok. Ena hčerka je slaboumnata, tudi Ivanka je duševno nekoliko zaostala, drugi otroci so po službah. Vsa družina kaže znake duševne zaostalosti, saj spi mati s tridesetletnim sinom v eni postelji in ljudje govorijo, da imajo mati in vse sestre z njim spolne odnošaje. Družina je izrazit zgled potrebe po delovanju socialnega delavca na terenu.

Povsem drugačen je bil detomor, ki ga je storila tridesetletna samska delavka Frančiška B. iz okolice Zagorja, mati nezkonskega otroka, ki je v preteklem letu zanosila z nekim delavcem in je upala, da jo bo poročil. Toda ko je ta zvedel za njeno precej visoko nosečnost, jo je zapustil.

Bila je pridna delavka in je zaradi obupnih stanovanjskih razmer do zadnjega hodila na delo. Stanovala je namreč s starši, brati in sestrmi, vsega deset družinskih članov v srednjeveliki sobi. Nosečnost je skrivala do zadnjega. Porodni krči so jo napadli na poti v službo. Naprosila je prijateljico, da bi poklicala rešilni avto, kar je ta tudi storila. Sama mu je šla počasi naproti, toda prej kadar je prispel avto, se je zaradi vedno hujših popadkov zatekla v opuščen hlev. Reševalni avto je seveda ni mogel najti in se je vrnil prazen. Medtem je Frančiška rodila, otroka zavila v neke cunje in se napotila skozi gozd proti domu. V gozdu ji je noga veden bolj zastajala, ko se je spomnila na domačo stanovanjsko stisko in kako jo bodo domači sovražno sprejeli, ker bo otrok še bolj povečal gnečo v sobi. Zavedala se je, da bo naletela na neusmiljen sprejem in da bo še povečala neurejenost gospodinjskih razmer, ki jih je njeva mati že dotlej do skrajnosti zanemarjala. Med družinskimi člani ni bilo razumevanja in ljubezni, temveč samo prepiri, zmerjanje, ocitanje in nestrpnost. Med razmišljanjem je

v gozdu stisnila otroka za vrat in prinesla domov otrokovo trupelce.

Sestra in prijateljici sta ji skušali pomagati, da, celo babica in krajevni zdravnik sta nameravala dogodek zamolčati, kar pa jima ni uspelo, ker grobar ni hotel opraviti pogreba brez naloga matičnega urada. Tako se je zvedelo za detomor. Frančiška je pozneje, ko je dobila vabilo k zaslijanju, segla po samomorilnem sredstvu in si pokvarila še zdravje, da je bila mera zla polna. Okrožno javno tožilstvo, ki je sprva uvedlo preiskavo, je po proučitvi družinskih, socialnih in moralnih razmer Frančiške B. ustavilo kazenski postopek. Zares je bilo njeno duševno stanje, ko se je vračala skozi gozd z novorojenčkom proti domu, obupno, kar ni čudno spričo položaja, v katerem se je znašla.

Iva L. iz okolice Ljubljane, samska mati treh nezakonskih otrok, je že četrtič pričakovala porod. Vsa leta je bila brezposelna, le tu in tam je prijela za kakšno priložnostno delo. Preživljali so jo z otroki vred starši oziroma po očetovi smrti njena mati. Za dva otroka ji je pošiljal njun oče otroški dodatek. Četrти otrok je bil seveda vsem družinskim članom in sorodnikom skrajno odveč in nezaželen. Nosečnost je dolgo prikrivala in ko so jo domači opazili, je bilo že prepozno. Proti koncu nosečnosti so jo močno boleli zobje. Použila je različne praške in tablete za ublažitev bolečin. Pila je tudi žganje. Naslednjega dne se je umaknila v sestrino sobo, kjer je popila četrta litra žganja, in se ni iz nje pokazala ves dan. Ko so jo prijeli popadki, je šla v kuhinjo, nato se je vrnila v svojo in kmalu rodila brez tuje pomoči. Njena mati je bila takrat zunaj in ni slišala ničesar. Brž ko je Iva rodila, je sama prerezala s škarjami popkovino in otroku vrat ter vse skupaj zavila v rjuho. Ko je mati pozneje pogledala v svojo, je opazila, kaj se je zgodilo in da je Iva vsa modrikasta. Ker se je zbala za njeno življenje, je poslala po babico. Iva je babici izjavila, da je na stranišču rodila in da je otrok padel v jamo. Ker je kazalo, da je njeno življenje v nevarnosti, je babica odredila prevoz v bolnišnico.

Domači pred prihodom babice niso vedeli, kaj bi storili, vendar so skušali trupelce skriti. Pozneje so ga ponovno prinesli v svojo, kjer ga je našla komisija.

Iva, ki se je v bolnišnici kmalu opomogla, ker je bila videti tako obupno le zaradi zaužitega alkohola, je izjavila, da je zanosila z istim moškim, s katerim ima tretjega otroka. Ko mu je zaupala nosečnost, ji je baje odgovoril, da ga nič ne briga in je zanikal, da bi bila z njim noseča.

Ta grobi primer detomora bi bilo morda lahko preprečiti z zakonitim posegom, toda nerazumljiva sramežljivost in tudi naivno pri-

krivanje nosečnosti od sorodnikov, sta utrjevala Ivin sklep o detomoru, ki ga je nedvomno sklenila že v prvih mesecih nosečnosti, ko je izgubila upanje na zakon. To je potrdila tudi njena sestra, ko je omenila, da ji je Iva na vprašanje, ali je noseča, odgovorila, naj bo rajši taho. Njen sosed pa je izpovedal, da je bila Iva tudi v preteklem letu v tako visoki nosečnosti kot sedaj in da je njena nosečnost splahnela, ne da bi se bil kdo za to zanimal. To da slutiti, da je vsa družina vedela za njen sklep in si na tistem že lela, da bi se vse tako neopazno končalo kakor pri prejšnji nosečnosti. Nedvomno so nameravali zamolčati tudi ta porod in detomor, toda Iva je zaužila preveč alkohola in različnih praškov, zato so se zbalili za njeno življenje.

Prav v tem delu ljubljanske okolice se najpogosteje najdejo telesni plodovi, ki jih verjetno nekaj naplavijo tudi reke od drugod. Skoraj redno smo brezuspešno iskali storilke po znakih prejšnje nosečnosti. Prišli smo do prepričanja, da je brez dobrih povezav in poznanstva na terenu zasledovanje takšnih primerov po zunanjih znakih obsojeno na neuspeh. Nosečnice se po kriminalnem splatu za nekaj časa potuhnejo in tako ljudje na nosečnost, kolikor so jo opazili, mimogrede pozabijo ter so vsa poizvedovanja zaman.

Lepa in privlačna Vilma S., 21-letna gospodinjska pomočnica v neki ljubljanski restavraciji, je zanosila s svojim fantom, ki jo je, kakor se to zelo pogosto zgodi, zapustil, kakor hitro je zvedel za nosečnost. Tedaj je Vilma menjala službo in odšla na neko državno posestvo v ljubljanski okolici. Nosečnost je skrbno prikrivala. Na posestvu je že prvi teden navezala ljubezenske stike z drugim fantom, ki seveda ni slutil, kako je z Vilmo. Po primernem času mu je »razodela«, da je z njim zanosila. Fant je bil pripravljen poročiti se z njo, ker ni bila samo lepa in prikupna, temveč tudi pridna delavka in odkar je navezala stike z njim, se ni ozirala po drugih fantih, čeprav so jo nadlegovali. Prvi del ukane ji je uspel. Kljub prikrivanju, so opazili njeno nosečnost, vendar so vsi domnevali, da je noseča le nekaj mesecev s fantom s posestvo.

Neke noči se je Vilma počutila zelo slabo in je prosila sodelavko, naj bi šla namesto nje ob treh zjutraj po deteljo za pujske. Sodelavka pa je odklonila pomoč.

Vilma je imela že pripravljen načrt in je sama odšla na polje. Njena slabost ni bila nič drugega kakor porodni krči. Na njivi je rodila otroka ženskega spola. Odnesla ga je do struge večjega potoka, tam je odvalila precejšen kamen in v njegovo vdolbino vrgla otroka. Nato je kamen spustila na otroka, ki ga je zmečkal. Ko se je vrnila vsa izmučena v

skupno spalnico, je povedala tovarišicam, da je na stranišču splavila in da je plod padel v greznicu. Poudarila pa je, da če bi jo bila sodelavka nadomestila pri delu, bi ne prišlo do splava.

Vilma je obležala v postelji in zdravnik, ki se je bal komplikacij zaradi splava, jo je napotil na ginekološko kliniko. Tam je povedala, da je bila noseča tri do štiri mesece, kakor so domnevali tudi na posestvu, in je ponovila zgodbo, kako je padel telesni plod v greznicu. Toda na kliniki so ugotovili, da je Vilma morala biti noseča dalj časa in da je verjetno normalno rodila. Odredili so izpraznитеv greznice, vendar o plodu ali trupelcu ni bilo nobenih sledov.

Kmalu so jo iz klinike odpustili. Vrnila se je na posestvo. Vsi so ji verjeli, da je bilo tako, kakor je sama pripovedovala, saj zares ni bilo razloga, da ji ne bi verjeli, ker jo je fant hotel poročiti. Bilo mu je le žal, da je splavila, ker se je bal, da mu jo bodo drugi prevzeli, ko ni bila več tako nanj navezana.

Ko je mislil, da je vsa zadeva že urejena, je nenadoma treščilo in vsa njena zgodba se je sesula. Zaradi vročine je trupelce pod skalo začelo razpadati in lesti na prosto. Smrad in veliki roji muh so ob potoku razkrili hudodelstvo, ki ga je Vilma storila potem, ko se je prepričala, da bi se njen fant rad poročil z njo, da si želi otroka in da ne bi privolil v splav. Odločila se je za hudodelstvo, ker je upala, da bo najlaže prikrila resnico, če stori detomor in fingira splav. Tako bi se znebila vseh nevšečnosti, kajti glede na želje njenega fanta ni nihče dvomil o resničnosti njenih izjav. Vse je izpeljala po načrtu in hudodelstvo bi kljub ugotovitvi klinike ostalo prikrito, če bi bila trupelce bolj zagrebla.

Nešteto zakonov je sklenjenih na hitrico, v zelo hudih življenjskih razmerah zaradi nezaželene prezgodnje zaročenkine nosečnosti. Tvegano pa je, če želi neporočena ženska z nosečnostjo izsiliti zakon s partnerjem, ki se je hotel z njo le spolno izživljati. Tudi Angela G. iz ljubljanske okolice, osemindvajsetletna mati nezakonskega otroka, zaposlena doma na materinem posestvu, je zanosila s sosedovim fantom, ki ji ni nikoli obljudil zakaona, čeprav je zahajal k njej tri leta. Vedela je, da zahaja tudi k drugim dekletom v okolini. Ko je spoznala, da je zanosila, in je to povedala fantu, ji je predlagal, naj si odpravi telesni plod. Tudi sama se je na video strijnala s tem, vendar se nikakor ni mogla odločiti. Odlašala je od meseca do meseca in skušala fanta pregovoriti, da bi se poročila. Zlasti ko je dobil zaposlitev v tovarni v mestu in je odpadel njegov zadnji izgovor, češ da nihče od njiju nima eksistence in možnosti za zakon, je vztrajala pri tem, da se poročita.

Nosečnost je bila vedno poglaviti razlog za to njen zahtevo. Tudi njena mati je silila, naj se odloči za zakon ali za splav, češ, zadosti je en nezakonski otrok pri hiši. Angela je imela še dva brata, ki sta komaj čakala, da jima mati izroči posestvo in da se poročita. Ko je mati uvidela, da se fant nikakor noče odločiti za zakon z Angelo, ji je naročila, naj vsaj pripravi potrebno perilo za novorojenčka. Toda Angela je ravnodušno zamahnila z roko, češ da se ne izplača, in ni ničesar pripravila.

Nekega sobotnega večera je mati zaslišala novorojenčkov jok. Pričakovala je, da jo bo sta poklicala bodisi hčerka ali njen fant, o katerem je mislila, da je kakor običajno pri njej, toda to se ni zgodilo. Sama si ni upala v hčerino sobo, ker sta ji to oba že zdavnaj prepovedala in jo tudi nagnala ven. Zato mati deloma iz užaljenosti, deloma iz strahu, da bi jo spet ne nagnala, ni šla k hčerki, temveč spat.

Ker ponoči in zjutraj ni slišala joka, se je vendarle odločila in je stopila v hčerkino sobo. Na vprašanje, kje ima otroka, ji je hči pokazala ob vznožju postelje trupelce moškega spola. Mati je zajokala in odšla potožit sosedu ter prosit za svet. Sosed ji je svetoval, naj gre k Angelinemu fantu in mu pove, kaj se je zgodilo. Fant, ki je vso noč prebil v veseli družbi, se za to ni zmenil. Šele zvečer se je napotil do Angele. Ta je zahtevala, naj trupelce kje zakoplje, kar pa je odklonil in odšel. Zaradi tega je Angela čakala, da si nekoliko opomore od poroda in bi nato sama zakopala trupelce. Upala je, da se za to ne bo razvedelo, zlasti še, ker stoji hiša ob robu gozda, precej daleč od vasi, nosečnost pa je skrbno prikrivala in niti njena mati ni vedela, koliko časa je bila noseča. Kljub temu smo pravočasno zvedeli za to in ukrenili vse potrebno, da se zadeva razčisti.

Ko smo prišli v njeni sobi, je še vedno imela trupelce v svoji postelji. Tako je izjavila, da je rodila mrtvega otroka. Ko ni mogla vztrajati pri tej trditvi, je izjavilo spremenila, češ da je pri porodu otrok padel na tla in pozneje verjetno zaradi tega umrl. Končno je spremenila tudi to izjavilo in priznala, da je otroka vrgla na tla in ker je še vedno dihal, mu je toliko časa držala dlan na ustih, dokler ni prenehal dihati.

V zagovor je navedla, da ji je fant obljubil poroko, če ne bo otroka. Razen tega ji je tudi mati rekla, da ni treba pri hiši še enega nezakonskega otroka. Ta njen zagovor pa ne drži, pač pa je upala, da bo z nosečnostjo prisilila fanta k poroki. Ko je uvidela, da se to ne bo zgodilo, se je že dolgo pred porodom odločila za detomor, kar dokazuje tudi dej-

stvo, da kljub materinemu prigovarjanju ni hotela ničesar pripraviti za porod in za novorojenčka.

Ko proučujemo primere detomorov, spoznamo, kako potrebno je seznaniti tudi dekleta s kontracepcijo in ne samo zakonce, ki si ne želijo večjega števila otrok. To velja zlasti za nezakonske matere, katerih otroke morajo vzdrževati občinski ljudski odbori; kolikor se same ne zavedajo, kako težko finančno breme so njihovi nezakonski otroci za skupnost, slišijo takšne očitke ob vsaki priložnosti. Kadar pa ponovno zanosijo, skušajo kakorkoli odpraviti telesni plod in če jim to pravočasno ne uspe, se odločijo za detomor. Razumljivo je, da niso bili storjeni samo opisani detomori, zlasti še, ko nam je znano, da smo odkrili večino detomorov skoraj le po naključju; zato si lahko predstavljamo, koliko je takšnih, za katere nikoli ne zvemo. Za primer navajamo neko samsko delavko iz Ljubljane, ki je svojega novorojenčka usmrtila, zavila v culo, ga položila v kovček in ga na podstrešju hraniла več let.

Ko je neka novo priseljena stranka radovedno brskala po podstrešju, je odprla tudi ta zaprašeni kovček in v njem našla munificirano trupelce. Čeprav je omenjena delavka živila v središču mesta, ni nihče opazil njene nosečnosti, poroda in detomora.

Zelo težavno je iskatи storilke detomorov in zapoznelih splavov. Dokler so noseče, se izogibajo vseh tistih ustanov, zlasti zdravstvenih, kjer bi se lahko zvedelo za njihovo nosečnost oziroma splav ali porod. V zdravstvene domove se zatekajo le v skrajni sili, ko jim grozi smrtna nevarnost. Imeli smo primer, ko je bila neka žena po kriminalnem splavu zaradi sepse pripeljana na ginekološko kliniko in še na smrtni postelji ni hotela izdati odpravljačke, ki jo je na kliniki obiskovala in tolažila, češ da ni nič nevarnega. Umrla je, ni pa izdala mazačke, ki je povzročila njen smrt.

Vsekakor je kontracepcija najuspešnejše sredstvo za omejitve nezaželenih nosečnosti in s tem tudi sredstvo za omejitve detomorov ter vsakovrstnih kriminalnih splavov.

Infanticides

By Branko Lovrečić

During recent years there have been several cases of infanticide which could not be cleared up by the investigators. The little corpses of newborn children as well as the circumstances in which they were found did not include sufficient clues for successful investigation. Additional measures were in vain too. The investigations by constables, midwives, ambulances, and other medical institutions failed as well. It is also interesting that people repeatedly found superficially buried little corpses of new-born children which were, however, stillborn. The reason of such clandestine burial is superstition, according to which stillborn children may not be buried in «blessed earth». In the central part of the article, the author reports on interesting cases of successfully investigated infanticides. From these reports it appears that, in general, cases of infanticide still become known only by deposition of witnesses or by rumours which refer to the presumable female committer. With illegitimate mothers who already have one or more living children, the abrupt cessation of pregnancy is for itself a strong clue. Even chance helped sometimes to make investigation successful. A curious tenant rummaged e. g. on the loft among old lumber and discovered in rags the corpse of a new-born child which had been strangled years ago. Even the parents and the rest of the family helped at the infanticide of a minor mother. The assistance at infanticides of the women who cause miscarriage does not happen often, but still it is possible. These women are often betrayed

by sepsis of the woman in childbed, which in most cases demands her life. The woman in question and her relatives extremely seldom betray the woman who caused miscarriage. A mother who killed her child would not do it even in her death-bed. The committers delay the criminal miscarriage as long as they can. The most frequent causes of this delaying are that they rely upon the promise of marriage, that they wish to extort marriage, and that they wait for appropriate conditions of living which the youngster should obtain by a suitable job. Among the infanticides there are some who hide their pregnancy very skilfully until the end (e. g. by extremely tight bodices) and then secretly give birth to an entirely misshapen and literally ruined child. An infanticide — a sportswoman — gave birth to a child in this way, boiled him in a pot and poured out altogether in the cesspool. Nevertheless, a colleague betrayed her later after a dissension. Among the causes of infanticide, the author mentions housing shortage, illegitimate maternity, belated abortion, etc. The author does not mention fear from inconvenience, but the example of the sportswoman and other cases reveal this motive at least partly. The same is true for fear of shame. The author feels that contraception is the best means to limit the number of cases of undesired pregnancy as well as of criminal miscarriage. Not only married, but also single persons should become acquainted with it.